Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

28.09.2026. Nr. 6-1/644

Rīgas domes priekšsēdētājam
Viesturam Kleinbergam
viesturs.kleinbergs@riga.lv
riga@riga.lv

Par aizbildņu informēšanu un pabalsta izmaksu

Godātais Kleinberga kungs!

Esmu saņēmusi kādas aizbildnes iesniegumu par situāciju, kuru viņa vērtē kā pašvaldības iestāžu — Rīgas valstspilsētas pašvaldības sociālā dienesta un bāriņtiesas — faktisko rīcību (bezdarbību), kas skar informācijas pieejamību un labas pārvaldības principa ievērošanu pret sociāli jutīgu sabiedrības grupu – aizbildņiem un viņu aprūpē esošajiem bērniem.

2026. gada 1. jūlijā stājās spēkā Rīgas domes 2026. gada 22. aprīļa saistošie noteikumi Nr. RD-26-39-sn "Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības pabalstiem aizbildnim un audžuģimenei" (turpmāk – Saistošie noteikumi), kas paredz jaunu pabalsta veidu – pabalstu aizbildnībā esoša bērna uzturēšanai (195 *euro* par bērnu līdz sešu gadu vecumam un 117 *euro* par bērnu no septiņu līdz 17 gadu vecumam).

Tiesības saņemt minēto pabalstu ir tikai tām personām, kuras ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas lēmumu ir ieceltas par aizbildni bērnam. Tātad personu loks (aizbildņi) un aizbildnībā esošo bērnu skaits pašvaldībai ir zināms. To apliecina arī Saistošo noteikumu paskaidrojuma rakstā par fiskālo ietekmi uz pašvaldības budžetu iekļauti aprēķini par 2026. gadā nepieciešamo papildu finansējumu: "pabalstam bērna uzturam aizbildnībā esošam bērnam 710 190 *euro* (**121 persona** x 6 mēneši x 195 *euro* + **810 personas** x 6 mēneši x 117 *euro*).[1]

[1] Rīgas domes 2026. gada 22. aprīļa saistošie noteikumi Nr. RD-26-39-sn "Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības pabalstiem aizbildnim un audžuģimenei", paskaidrojuma raksts, 2. punkts.

Augstu vērtēju šo Rīgas pašvaldības brīvprātīgo iniciatīvu, kuras mērķis ir sniegt praktisku atbalstu bērniem, kuri nonākuši ārpusģimenes aprūpē, un to, ka pašvaldība savā budžetā šai prioritātei ir paredzējusi finansējumu, lai to nodrošinātu. Vienlaikus ir būtiski, lai katrs aizbildnībā esošais bērns, kuram pašvaldība ir paredzējusi šo pabalstu, to saņemtu un varētu izmantot.

Lai saņemtu pabalstu, pabalsta pieprasītājam (aizbildnim) jāiesniedz Sociālajam dienestam adresēts iesniegums[2]. Pabalstu aizbildnībā esoša bērna uzturēšanai piešķir no dienas, kad iesniegums saņemts Sociālajā dienestā.[3]

Aizbildne par jauno pabalstu uzzinājusi nejauši sarunā ar bāriņtiesas darbinieci, kura cita starpā apvaicājusies, vai aizbildne ir pieteikusies jaunajam uztura pabalstam. Savlaicīgas informācijas nesniegšanas dēļ bērns vairākus mēnešus nav saņēmis viņam paredzēto pašvaldības materiālo atbalstu. Tā kā pabalsts tiek piešķirts tikai no iesnieguma iesniegšanas dienas, informācijas trūkuma dēļ bērnam ir radīti materiālie zaudējumi.

No Saistošo noteikumu pieņemšanas 2026. gada 22. aprīlī līdz to spēkā stāšanās dienai 1. jūnijā bija vairāk kā mēnesis laika, lai Rīgas Sociālais dienests un Rīgas bāriņtiesa informētu aizbildņus par jauno atbalsta veidu. No iesnieguma secināms, ka nekādas mērķtiecīgas un proaktīvas darbības, lai individuāli informētu esošos aizbildņus par šāda jauna pabalsta ieviešanu un tiesībām to saņemt iestādes nav veikušas. Ņemot vērā, ka ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas lēmumu iecelto aizbildņu dzīvesvieta var būt jebkurā Latvijas pašvaldībā, pastāv liela varbūtība, ka vairāki aizbildņi par jauno uztura pabalstu līdz šim nav uzzinājuši. Šāda situācija neatbilst bērnu labākajām interesēm un labas pārvaldības principam.

Formāli raugoties uz šo situāciju, varētu teikt, ka Saistošie noteikumi ir publicēti likumā noteiktajā kārtībā, ikvienam tie ir pieejami un neviens nevar aizbildināties ar oficiālajā izdevumā publicēto tiesību aktu nezināšanu. Taču šai situācijai ir individuāli apstākļi, kas to atšķir no citām, proti, Saistošie noteikumi attiecas uz konkrētu, pašvaldībai zināmu personu grupu – aizbildņiem, kas iecelti ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas lēmumu, un viņu aizbildnībā esošiem bērniem; pašvaldībai šī personu grupa (aizbildņi) ir sasniedzama; un nevaram sagaidīt, ka personas, kas

[2] Rīgas domes 2026. gada 22. aprīļa saistošie noteikumi Nr. RD-26-39-sn "Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības pabalstiem aizbildnim un audžuģimenei", 7. punkts.
[3] Rīgas domes 2026. gada 22. aprīļa saistošie noteikumi Nr. RD-26-39-sn "Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības pabalstiem aizbildnim un audžuģimenei", 11. punkts.

uzņēmušās bez vecāku gādības palikušu bērnu aprūpi, ikdienā sekos pašvaldības normatīvo aktu izmaiņām. It īpaši, ja aizbildnis nedzīvo Rīgas valstspilsētas administratīvajā teritorijā.

Jāņem vērā arī tas apstāklis, ka attiecībā uz audžuģimenēm Saistošajos noteikumos noteikts, ka pabalstus paaugstinātā apmērā piešķir un aprēķina no dienas, kad bērns ievietots audžuģimenē.[4] Tas rada nevienlīdzīgu attieksmi pret audžuģimenēs un aizbildnībā esošiem bērniem. Bērni audžuģimenēs saņems atbalstu neatkarīgi no iesnieguma iesniegšanas dienas, bet aizbildnībā esošie bērni pabalstu saņems tikai dienas, kad iesniegums saņemts sociālajā dienestā.

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.[2] panta 3. punktā noteikto kompetenci iesniegt priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, aicinu:

1) ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas starpniecību informēt aizbildņus, kuri iecelti ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības bāriņtiesas lēmumu, par tiesībām saņemt pabalstu aizbildnībā esoša bērna uzturēšanai;
2) izvērtēt iespēju izmaksāt pabalstu aizbildnībā esoša bērna uzturēšanai no Saistošo noteikumu spēkā stāšanās brīža (2026. gada 1. jūlija);
3) pilnveidot informācijas apmaiņas kārtību, lai turpmāk identificējamas un sociāli jutīgas personu grupas tiktu informēts par jaunu atbalsta veidu ieviešanu.

Lūdzu informēt par rekomendāciju izpildi **līdz 2026. gada 30. oktobrim.**

Ar cieņu

tiesībsardze Karina Palkova

[4] Rīgas domes 2026. gada 22. aprīļa saistošie noteikumi Nr. RD-26-39-sn "Par Rīgas valstspilsētas pašvaldības pabalstiem aizbildnim un audžuģimenei", 10. punkts.